

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuul abonamentulu:	Pretiuul insertiunilor:	Corespundintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe ann . . . 5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienn cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 ann . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe ann . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „ 50 „		

Congresulu bisericescu alu metropoliei ortodoxe romane din Transilvania.

In siedinti'a XII. congresuala a urmatu la desbateru raportulu comisiunei bisericesci asupra activitatii consistoriului metropolitanu. Din acestu raportu se vede, ca in decursulu periodulu dela 1875—1878. au intratu la consistoriulu metropolitanu preste totu 705 piese, din cari de competinti'a consistoriului metropolitanu ca senatu strinsu bisericescu au fostu 218 piese, si s'a resolutu parte in siedintia, parte pre cale presidiala.

Cause matrimoniale au incursu la consistoriulu metropolitanu din Archidieceasa 35; din dieces'a Aradului 1; din dieces'a Caransebesiului 1; dela Consistoriulu Oradei mari 0. — Cause disciplinari din Archidieceasa 2; Dieces'a Aradului 12; Dieces'a Caransebesiului 4. Sum'a 18. — Numerulu sufleteloru in provinci'a metropolitana a fostu cu finea anulu 1877 in Archidieceasa 674,526; in Dieces'a Aradului 327,060; in Dieces'a Caransebesiului 342,376; in Districtulu Oradei-mari 150,471. Sum'a 1.494,433. — Parochii matre. filie, vacante in Archidieceasa: 965 matre, 209 filie, 103 vacante; Dieces'a Aradului 303 „ 72 „ 26 „ „ Caransebesiului 411 „ 31 „ — „ „ Distr. Oradei-mari 288 „ 169 „ 48 „

Sum'a 1867 matre, 481 filie, 177 vacante. Biserici au fostu cu totulu 2137 si adeca: In archidieceasa 1192; in Dieces'a Aradului 326; in Dieces'a Caransebesiului 323; in Districtulu Oradei-mari 296. Sum'a 2137. — S'au nasentu in Archidieceasa 22,798; Dieces'a Aradului 13,934; in Dieces'a Caransebesiului 15,124. Districtulu Oradei-mari 6380. Sum'a 58,236. — Numerulu mortiloru a fostu in Archidieceasa 20,381. Dieces'a Aradului 13,941; in Dieces'a Caransebesiului 15,136; Districtulu Oradei-mari 7,045. Sum'a 56,502. — S'a cununatu in archidieceasa 4302; Dieces'a Aradului 3055; Dieces'a Caransebesiului 3301; Districtulu Oradei-mari 1063. Sum'a 11,721.

In comparatiune cu anulu premargetoriu 1876 resulta: a) la numerulu sufleteloru unu crescamentu

de 583 suflete, in sa cu privire la singuraticele eparchii, afara de archidieceasa, unde se arata unu plus de 6497 suflete, in tote celelalte eparchii a decrescutu numerulu sufleteloru si anume: in dieces'a Aradului cu 5204; in dieces'a Caransebesiului cu 635; in districtulu Oradii-mari cu 75 suflete;

la numerulu b) nascutiloru unu minus de 4703, c) a mortiloru unu plus de 1637 si d) a cununatiloru unu minus de 933.

Numerulu protopopiateloru si statulu personalu clericalu in Metropolia se cuprinde in urmatoarele: In Archidieceasa sunt 41 protopresbiterate; in dieces'a Aradului 11; in dieces'a Caransebesiului 10, in districtulu Oradii-mari 7, de totu 69 protopresbiterate. Protopresbiteri actuali sunt 49; administratori protopresbiterali 20, capelani 153, diaconi 6. Afora de acesti'a mai sunt 3 Archimandriti si 4 protosinceli.

In siedinti'a XIII. a urmatu la ordine raportulu comisiunei scolastice. Raportorulu comisiunei, Stef. Iosifu, cu privire la propunerea facuta de Preasanti'a Sa Episcopulu Ioanu Metianu, pentru infiintierea unei *praparandie de fete* pentru provinci'a metropolitana, si la propunerea deput. Vincentiu Mangra, pentru infiintierea unei *academii teologice*, propune, si congresulu recomanda aceste propuneri consistoriului metropolitanu spre studiare si a veni la congresulu viitoriu cu unu proiectu motivatu in privinti'a infiintierei acestoru institute.

Subraportorulu comisiunei scolastice, Dr. Iosifu Hodosiu, facendu istoriculu *fondului de pensiune invetiatorescu*, arata cum ca desi diecesele au facutu pasii necesarii si la timpul se pentru infiintierea fondurilor proprie de pensiuni, totusi ministeriulu de culte si instructiune a denegatu acestu dreptu dieceseloru, propune deci a-se face in caus'a acest'a o reprezentatiune la ministeriu, si acest'a se o prezenteze ministrului o deputatiune, carea in casu de trebuintia se faca pasi pana si la inaltulu tron. Propunerea primindu-se din partea congresului, cu compunerea adresei se insarcineza Dr. Hodosiu si Parteniu Cosma, ér in deputatiune se alege 7 membri,

Metropolitulu cu Episcopii, Cav de Puscariu, A. Mocioni, P. Cosma si An. Trombitasiu. Totu raportorulu Dr. Hodosiu raportandu in privinti'a opririi cartiloru de scóla, prin ministeriulu de instructiune face propunerea a se recercá ministrulu de culte prin o adresa, ca inainte de-a publicá oprirea cutarei carti, se intrebe autoritatile nóstre scolare, daca cartea respectiva e introdusa in scóle de consistóriele eparchiale, totodata se spuna motivele opririi cu indicarea chiar a pasageloru dificultate, pentru a-se constatá încátu dificultarea este intemeiata si in câtu nu. Propunerea acést'a se primesce.

Subraportorulu P. Suciú, in privinti'a reprezentantiloru in comitetele scolare comitatense, propune, si congresulu decide, ca autoritatile nostre scolare se se acomodeze in privinti'a acést'a legiloru sustatóre, avendu in vedere interesele scóleloru nóstre confessionale. Ér in privinti'a scauneloru scolare decretate prin lege, se decide a se declará, că comitetele parochiale se noi forméza totodata si scaunele scolare.

In siedinti'a XIV. a urmatu continuarea raportului comisiunei scolare. Cu privire la starea scóleloru din fostulu confiniu militarú banaticu, subraportorulu I. Jonasiu face istoriculu acestoru scoli, aratandu că dupa originea loru ele sunt scóle confessionale si guvernulu le pretinde a fí scóle comunale. Propune si congresulu primesce, ca atátu in caus'a fondului scolaru granitirescu câtu si pentru castigarea scóleloru granitiere pe sém'a confessiunei nóstre. se se faca o representatiune la ministeriu. Cu substernerea acesteia se insarcinéza deputatiunea esmisa in caus'a fondului de pensiuini.

Dupa acestea a urmatu raportulu comisiunei scolare despre activitatea senatului scolaru in consistoriulu metropolitanu. Din acestu raportu resulta, că in decursulu periodului de timpu dela 1875—1878 au incursu, dupa cum se póte vedé din protocólele de esebite, cu totulu 705 numeri, din cari de resortulu senatului scolaru au fostu 74 si si-au aflatu resolvirea loru in 5 siedintie.

Cause disciplinari apelate au fostu numai 3, din tre cari 2 s'au resoltu un'a e in restantia.

Cu finea anului scolaru 1877 au fostu copii deobligati a frecuentá scól'a: in archidieceasa 81,465; Dieces'a Aradului 48,077; Dieces'a Caransebesiului (fora de confiniu militarú) 19,672. In districtulu Oradiei-mari 22,252. Cu totulu 171,466, — Din acesti'a au fostu in etatea dela 6—12 ani: in archidieceasa 57,013; in Dieces'a Aradului 32,606; in Districtulu Oradiei-mari 15,261. Sum'a 104,880. — in etatea dela 12—15 ani, in archidieceasa 24,452. Dieces'a Aradului 15,471; Districtulu Oradiei-mari 6991. Sum'a 46,814. — Caus'a că cifrele de sub II. si III. nu consuna cu cele de sub I. precum ar trebui se fie, se motivéza prin aceea, că in dieces'a Caransebesiului nu s'a facutu impartirea dupa etate ci numai dupa secsu.

Dupa secsu au fostu in archidieceasa (nu s'a facutu evidentu). Dieces'a Aradului copii 24,715, fetitie 23,362; Dieces'a Caransebesiului copii 10,402,

fetitie 8270; Oradea-mare copii 11,831, fetitie 10,421. Sum'a copii 46,918, fetitie 43,053. — Au frecuentatu scól'a in archidieceasa 54,459; Dieces'a Aradului 11,020; Dieces'a Caransebesiului 9304; Districtulu Oradiei-mari 5609. Sum'a 80,392.

Subtragendu acestu numeru de copii umblatori la scóla di nnumerulu copiiloru deobligati a frecuentá scól'a indicatu la I. resulta, că preste totu nu au frecuentatu scól'a — 91,074 copii.

Dupa secsu au frecuentatu scól'a: in archidieceasa (nu s'a facutu evidentu); in dieces'a Aradului copii 9668, fetitie 2452; in dieces'a Caransebesiului copii 6734, fetitie 2573; in dieces'a Oradiei mari copii 3515, fetitie 7019.

In comparatiune cu anulu premergatoriu a crescutu numerulu copiiloru umblatori la scóla — in dieces'a Caransebesiului, — cu 1082 séu 184%.

In privinti'a celorlalte eparchii se observa, că in archidieceasa nu s'a facutu raportu scolaru la anulu 1877; ér in protocolulu sinodului dela Aradu la pag. 16 se face adeveratu provocare la conspectulu senatului scolaru, care conspectu inse nu se afla aclusu la protocolu.

Scoli elementari si capitali au fostu in archidieceasa 733, dieces'a Aradului 359, dieces'a Caransebesiului 234, districtulu Oradiei mari 315. Sum'a 1641.

Numerulu invetiatoriloru au fostu in archidieceasa 827, in dieces'a Aradului 359, in dieces'a Caransebesiului 234, in districtulu Oradiei-Mari 208, sum'a 1628.

Gimnasii suntu 2, unulu superioru in Brasiovu si altulu inferioru in Bradu; celu d'antaiu cu 171, celu din urma cu 52 elevi. Scól'a reala impreunata cu gimnasiulu din Brasiovu are 73, cea comerciala 17 elevi. Scól'a primara totu de acolo are 272 copli, 177 fete si scól'a de meseriesi 50 elevi.

Institutulu pedagogicu din Archidieceasa are 101 clerici si 20 pedagogi, celu din Aradu are 81 clerici si 96 pedagogi. Institutulu din Caransebesiu are 31 clericii si 28 pedagogi.

Pentru inaintarea trebiloru scolare consistoriulu metropolitanu propune in raportulu seu sistemisarea postului de asesoru referinte in senatulu scolaru metropolitanu. In privinti'a acést'a in sinulu comisiunei s'a ivitu doue propuneri, un'a a majoritatii carea sustienea necesitatea unui astfelu de referinte, si alt'a carea nu recunósce acésta necesitate, aflandu că astfelu de institutiune sta in contradicere cu statutulu organicu. Din incidentulu acestoru propuneri s'a incinsu o desbatere infocata din ambele parti. Oratorii pro si contra nu incetau. In fine congresulu, dupa cererea a 20 membrii punendu lá votu secretu propunerea minoritatii din comisiune, acést'a se primesce cu 35 voturi contra la 28 voturi.

In siedintiele XV. si XVI. activitatea congresului a fostu absorbita de incidentele neconfirmarei unui asesoru ordinariu in consistoriulu dela Caransebesiu, despre care am atinsu in numerulu trecutú.

Dupa o lupta parlamentara de doue zile, in care am auditu parerile celea mai bune si mai constitutionale desvoltate din partea majoritatii din comisiune, carea nu aflá de necesariu o a dou'a confirmare, fiindu alesulu odata confirmatu ca asesoru onorariu, congresulu a luat urmatoriulu conclusu:

„Lasandu nealteratu dreptulu episcopului diecesanu de-a intari séu eventualminte a nu intari pre alesii asesori consistoriali ai senatului strinsu bisericescu, de ambele categorii, congresulu din incidentulu casului concretu din cestiune enuncia in generalu: cá la casu de nentarire episcopulu, respective arhiepiscopulu are a face sinodului cunoscute in detaiu motivele sale decidiétore.

Ne aflandu sinodulu motivele intemeiate le póte substerne sinodului episcopescu spre decideré.

Casulu concretu subversante se va resolví in sensulu acestui conclusu congresualu.“

Unu opu alu congresului actualu.

Amu publicatu in numerulu trecutulu regulamentulu pentru parochie din provinci'a nóstra metropolitana votatu de congresulu actualu. Acestu regulamentu este fara indoieía unu opu, dela ale carui dispositiuni depinde in mare parte binele si inflorirea bisericei.

Sub astfelu de impregiurári ne semtímu detori a aruncá privirea nóstra asupra-i, si a ne face unele observatiuni.

Primulu avantajiu ce ni-lu pune la dispositiune acestu regulamentu este, cá introduce *unitate* in intréga provinci'a metropolitana, si astfelu pune capetu uneloru nentielegeri, ce se puteau ivi la indeplinirea parochieloru din cauza, cá in fie care eparchia erau in punctulu acest'a norme diferite. Elu coordinéza institutele teologice, si astfelu se lasa la voi'a fie carui candidatu a-si alege liberu loculu, in care voiesce a se pregati pentru carier'a preotiesca. Acésta impregiurare va produce de siguru in factorii angagiati in servitiulu invetiamentului teologicu unu spiritu de emulatiune, unu lucru neconditionatu necesariu in desvoltarea nóstra pe acestu terenu, ér elevii diferiteloru institute nu voru mai poté deveni in neplacut'a positiune, ca trecendu din unu institutu in altulu se nu fie primiti, cum s'a intemplatu cu unu elevu alu institutului teologicu din Aradu in anulu trecutulu. Respectivulu elevu studiase adeca in Aradu doue cursuri de teologia, si voi se mérga se continue studiéle in institutulu archidiecesanu din Sibiiu. Ce se vedi inse, presentandu-se inaintea consistoriului archidiecesanu, aci fu respinsu simplu. Acestu faptu este de siguru unu lucru fórté regretabilu. Elu da ansa la fórté multe suspiciuni, unu lucru, carele nu este nici decátu in interesulu bisericei, dar nici in interesulu autoritatii, dela carea a emanatu. Regulamentulu din cestiune, sperámu, va face se dispara atari neintielegeri.

Unu punctu de mare insemnatate este si regularea capelaneloru. Dupa dispositiunile paragrafului patru din regulamentu capelanii alegendi trebuie se aiba cualificatiunea prescisa pentru parochi'a respectiva, ér in casu de vacanti'a a parochiei devinu parochi fara a se mai face alta alegere. In modulu acest'a se voru alege de capelani, de aci inainte numai individi cu cualificatiunea prescisa, ér odata alesi voru fi siguri, de posturile ce le ocupa, si astfelu voru lucrá cu mai mare energi'a si zelu pentru inflorirea parochiei langa carea functionéza ca capelani. Acestu punctu apoi astfelu normatu este in deplina consonantia si cu institutiunile nóstre canonice.

Paragrafulu 5 pretinde a se face si a se rectificá la finea fie carui anu solaru o consemnare oficiósa a membriloru sinodului parochialu. Acésta dispositiune are mare valóre practica. Ea va face se dispara multe neregularitati, ce se puteau observá pana acum la alegeri si mai la tóte siedintiele sinódeloru nóstre parochiali, unde adesea decidea din lips'a unei atari consemnári votulu celoru neindreptatiti a fi membri sinódeloru nóstre parochiali. Pe de alta parte o aplicare rigurósa a acestei norme va face pe multi membri ai parochieloru nóstre a-si indeplini cu acuratetia tóte obligamentele parochiali.

Prin clasificarea parochieloru si prin normarea modului, dupa care au de a se indeplini parochieele vacante, sperámu, cá s'a facutu unu pasu inainte intru ameliorarea sórtei preotiloru. Regulamentulu specifica apoi venitele sistemisate ale preotiloru, si impune de o stricta detorintia consistorieloru eparchiali a „priveghia, ca veniturile preotiesci sistemisate nici intr'unu chipu se nu se impucineze, din contra sè-se folosésca regulatu.“ Acésta dispositiune va face, sperámu, se dispara iregularitati, de care se imtemplara, dupa cum suntem informati intr'unu casu din archidiecesa. In o comuna mare din Ardealu érá adeca de multu o parochia de clas'a prima cu unu venitu sistemisatu de 800 fl. v. a. Se dice inse, cá consistoriulu ar fi fost interesatu in cauza pentru unu candidatu alu seu, carele inse nu avé cualificatiunea pentru parochii de clas'a prima, si asia fara dóra si póte in câteva zile parochi'a deveni de clas'a a dou'a cu unu venitu de 600. Lucru pré naturalu, nimicu mai usioru intre impregiurárele de astadi, decátu a reduce venitele parochiali. Se nu uitámu inse cá prin astfelu de medilóce si procederi demoralisámu poporulu, si lucrámu la ruinarea bisericei.

Prin precisarea termineloru referitórie la actulu alegerii pretinse de regulamentu, sperámu, cá se voru poté indeplini mai iute parochieele, si asia nu voru mai avé a suferi prin o indelunga administratiune prvisoría.

Dispositiunile §-lui 18 prescriu tienut'a candidatiloru inainte de alege, si oprescu sub pedépsa influintiarea loru séu a partisaniloru loru „cu ori ce medilóce corumpetórie asupra alegatoriloru.“ Aplicandu-se corectulu dispositiunile acestui paragrafu se voru poté delaturá multe abusuri, ce obveniau pana aci in acésta privintia. Cunóscemu multe casuri, unde candidatii de preotia, séu partisani ai loru influintiau asupra alegatoriloru cu medilóce neiertate spre demoralisarea poporului si spre daun'a bisericei.

Greutatea cea mai mare, ce o intempinámu aci este inse constatarea ataroru abusuri pentru cá adesea ne amu pututu convinge, cá ómenii cu intentiuni rele inventéza cá si medilóce, prin cari se póte eludá legea. Cu tóte acestea sperámu, cá interesulu facia de biserica si prosperarea nóstra ne va impune fiecarui'a din noi detorintia a lucrá cu totii la delaturarea acestei cangrene intrate ici colia in corpulu nostru prin contactulu si influenti'a cea rea din partea streiniloru.

Unu lucru regretabilu si chiar unu lucru, carele dedea ansa la neplaceri si certe intre preoti érá, cá pana aci nu érá regulatu prin o norma speciala reportulu dintre preoti in comunele, unde functionéza mai multi preoti la olalta. Capitulu din urma alu regulamentului satisfacé acestei necessitati, si asia pe viitoriu acésta impregiurare nu va mai poté fi caus'a multoru nentielegeri.

Regulamentulu din cestiune satisfacé cu unu cuventu multoru necessitati in administratiunea bisericesca, si pe langa o aplicare buna si rigurósa promite fórté multu. Unele observári, ce mai avemu a face la elu in ceea ce privesce aplicarea candidatiloru de preotia ca invetiatori, ni le reservámu pe alta oca sinne.

Procedura provizoria in cause disciplinari.

I. Dispositiuni generale.

§. 1. Judecatoriei disciplinare sunt supusi.

1. Diaconii, capelanii, parochii, protopresbiterii, asessorii consistoriali si monachii, teologii studinti si absoluti, precum cântaretii si servitorii bisericesci, afara de arhieriei.

2. Invetiatorii, suplentii invetiatoresci, invetiatoresele, preparandii studinti si absoluti, profesorii, directorii si inspectorii de scóle si servitorii scóloru.

3. Tutorii séu epitropii si alti administratori de averi bisericesci, scolare si fundatiunale precum si toti acei'a, carii primescu vre-o insarcinare din partea autoritatilor bisericesci, scolare-confesiunale séu fundatiunale.

§. 2. Aceste persóne sunt supuse procedurii disciplinare, déca au facutu vre-o vina in diregatoria séu serviciulu lor, — déca nu implinescu detorintia lor in intielesulu legiloru bisericesci (canóne), conclusele aduse de corporatiunile bisericesci competente, precum ordinatiunile bisericesci, scolare si fundatiunale, si aréta o negrigintia pagubitóre, mai departe déca au purtare scandalósa, ce, dupa spiritulu moralitáti si crestinatáti nu se póte suferi.

§. 3. Nu póte fi nimene trasu la investigatiuni si respective judecatu disciplinariu, decátu inaintea forului seu competente séu delegatu, si nu póte fi judecatu fara incheierea unui procesu disciplinariu, in intielesulu acestei procedurii.

II. Forurile.

§. 4. Judecatori'a de I-a instantia e scaunulu protopresbiteralu, conformu §-lui 33 din statutulu organicu.

Judecatori'a de I-a instantia e si consistoriulu eparhialu conformu §§-loru 121, 122 din statutulu organicu.

Pentru teologi si preparandi, pana invétia in institutulu teologicu si preparandialu, judecatori'a de I-a instantia e colegiulu profesoralu.

§. 5. Judecatori'a de a II-a instantia e consistoriulu eparhialu, in cauzele apelate dela scaunulu protopresbiteralu, si dela colegiulu profesoralu.

§. 6. Judecatori'a de a III-a instantia e consistoriulu metropolitanu, conformu §§-loru 158—170 din statutulu organicu, si respective judecatori'a de a II-a instantia in cauzele apelate dela consistoriele eparchiale.

III. Constituirea forurilor.

§. 7. Scaunulu protopresbiteralu pentru persónele din §. 1, punctulu 1, se constituie conformu §-lui 32 din statutulu organicu.

§. 8. Scaunulu protopresbiteralu, pentru persónele din §-lu I-ii, punctulu 2 si 3, se constituie din protopresbiteru, o tertialitate din cleru si doue din mireni, in carea se cuprindou doi din invetiatori, profesori, inspectorii de scóle, si alti doi mireni onesti, carii se alegu pe 3 ani in sinodulu protopresbiteralu. Pentru casurile de lipsa se alegu si atáti suplenti.

§. 9. Scaunulu colegiului profesoralu se constituie din trei membri, anume: din directorulu institutului si doi profesori alesi prin sórte pe unu anu.

§. 10. La consistoriulu eparhialu si metropolitanu, forurile disciplinare sunt senatele respective.

IV. Investigarea séu cercetarea.

§. 11. Investigarea se ordinéza pe bas'a unei aretári motivate, séu din oficiu.

Déca aretarea se referéza la unu faptu de asia natura, încátu caus'a, cu invoierea vatematului séu pagubitului, se póte impacá, si nu e vatematu vre-unu interesu publicu bisericescu, scolaru, fundatiunale, séu moralu, — si nu e detorintia de a continuá investigarea din oficiu, atunci se

póte încercá si face impacatiune. Din contra, si pe lenga impacatiune in unele puncte private si personale, se purcede din diregatoria pana la incheierea ordinaria a procesulu disciplinariu.

§. 12. Aretári, cari nu sunt subscrise de nime, nu se baga in séma, si se depunu in archivu.

De cumva inse se face provocare la dovedi, protopresbiterulu séu consistoriulu are de a se informá, si dupa impregiurári a pasi la investigári din oficiu.

§. 13. Investigarea se póte ordiná, déca aretarea séu scirea oficiósa, se baséza pe unu faptu séu negrigintia, si se afla dovedi cu provocári la martori ori documinte; déca persón'a si obiectulu procesulu disciplinariu cade in competintia forurilor aci anumite, si déca se póte judecá si pedepsi pe bas'a canóneloru si altoru concluse séu ordinatiuni bisericesci scolare si fundatiunale.

§. 14. Investigarea se ordinéza prin protopresbiteru, séu scaunulu protopresbiteralu, si cu efeptuirea ei se póte insarciná unu membru alu scaunului.

Déca casulu se refera la asia fapta, carea pentru judecat'a de I-a instantia, cade in competintia consistoriului, atunci protopresbiterulu si respective scaunulu protopresbiteralu e detoriu de a face catra consistoriulu eparhialu relatiune despre ordinarea investigatiunii, si acest'a de a tiené in evidintia investigarea, si in casu de lipsa de a grabí incheierea ei.

§. 15. Investigarea se ordinéza si prin consistoriulu eparhialu, si cu efeptuirea insarcinéza pe protopresbiterulu respectivu, séu altu membru alu scaunului protopresbiteralu, séu pe unu comisariu consistorialu.

§. 16. Celu insarcinatu cu investigarea e indetoratu insusi se o implinésca, si nu póte se o incredintieze altui'a.

De cumva insarcinatu sta in legatura de rudenia cu acusatulu, séu unulu din acusatii, atunci e detoriu, ca acést'a sa o faca cunoscutu aceluia, carele l'a insarcinatu, si acest'a se denumésca altu investigatoriu.

§. 17. Candu aretarea, séu scirea cuprinde unu faptu, ce cade apriatu in competintia scaunului protopresbiteralu, atunci acelea se predau scaunului spre judecata competinta.

§. 18. In contr'a teologiloru si preparandiloru, cari se tienu inca de institutulu, investigarea o ordinéza directorulu institutului, si cu efeptuirea ei incredintieza pe altulu, si in cátu se póte pe acel'a, carele nu e alesu de judecatori in scaunulu colegiului profesoralu.

§. 19. Candu scaunulu protopresbiteralu competente ar fi interesatu in caus'a de disciplina, ori iprin impregiurári grave, ori prin legaturi familiare cu acusatii, si scaunulu nu s'ar poté constitui, atunci e detoriu, cá din oficiu se se céra dela consistoriulu eparhialu unu scaunulu protopresbiteralu delegatu.

Acusatulu séu fisculu inca póte cere delegatiune, si cererea cu parerea motivata a protopresbiterului se asterne la consistoriu spre decidere.

§. 20. Investigarea in cause mai mici, si cari se tienu apriatu de competintia scaunului protopresbiteralu se face astfelu, cá investigatoriulu de odata citéza pe acusatoriu cu dovedile sale si pe acusatulu cu aceea, cá si acest'a se-si aduca dovedile sale, — si marturisirea pârtiloru precum si fasiunea matoriloru le ia un'a dupa alt'a la protocolu, si încátu afla investigarea de incheiata, o asterne acolo, de unde si-a capetatu insarcinarea cu investigarea.

§. 21. Investigarea in cause mai grave, si anume candu se pare posibilu, cá acusatulu se suspinde dela oficiu, séu judecat'a póte avé urmári grele pentru viitoriulu acusatului, se face astfelu, cá marturisirea fie-carui'a se depune in protocolu separatu si anume se asculta:

a) acusatoriulu privatu asup'r'a aretárii sale, parte ca se desvelésca cele de lipsa, parte ca vointi'a lui de purtare procesulu se fia apriata, si se primésca responsabilitatea asup'r'a sa, candu aretarea s'ar dovedi de neadeverata;

b) acusatulu, ca se aduca dovedi pentru nevinováti'a s'a;

c) martorii acusatului si acusatului asupr'a obiectului de investigare;

d) in casu candu se vede a se fi facutu o vina, investigatoriulu continua cercetarea din oficiu, si tóte impregiurările le lemuresce, pentru-ca sè se dovedésca ori vin'a ori nevinovati'a.

§. 22. In casulu investigării din §-lu 21, acusatului privatu si acusatulu au dreptu se-si denumésca câte unu barbatu de incredere, si neinteresati in cauza. Acesti'a potu fi de facia la investigare ca si martori de investigare, dar si-dau cuventulu de onóre, cà despre cele audite voru pastrá cea mai adenca tacere.

Nevoindu partile de a-si alege barbati de incredere, impregiurarea insasi, se însémna la inceputulu marturisirii.

§. 23. Investigatoriulu e indetoratu, ca fiecarui'a ascultatulu se-i cetésca marturisirea scrisa in protocolu, ca marturisitoriulu se póta adauge, séu a o stremutá si apoi aprobá.

Impregiurarea, cà marturisirea séu fassiunea s'a cetitu, s'a aprobatu si intaritu cu jurementu, carele se depune in urm'a fassiunei dupa formul'a usitata pana acum, se introduce la capetulu marturisirei, si apoi protocolulu se subscrie de marturisitori, de investigatoriulu si de barbati de incredere.

Déca cine-va si-denéga subscrierea si respective punerea semnului crucii la numele seu, investigatoriulu însémna impregiurarea, si de se spune, si motivulu.

Investigatoriulu introducendu tóte actele investigatiunale, in ordinea precum au incursu, intr'o consemnare de acte (rotulu), le asterne pe langa relatiune forului de unde a capetatu insarcinarea spre investigare.

V. Dovedile.

§. 24. Spre adevierirea unei vine, dovedile sunt:

1. Precunóscerea vinovatiei preste totu séu in parte de catra acusatulu.

2. Marturisirea sub juramentu a duoru séu mai multi martori, cari nu se potu eschide dupa procedura in cause matrimoniale si divortiale.

3. Scrisori subscrise de acusatulu, si alte documinte oficióse séu publice.

5 Juramentulu. Acusatului nu i se da nici odata. — Acusatorului numai atunci, — candu partea mai mare a vinei e dovedita in altu modu, dar' e de lipsa numai spre implinirea dovedei asupr'a unei séu mai multoru impregiurări, cari altecum judecandu din tóte, aparu a fi de creditu.

5. Oculat'a prin pricepetori de lucru.

§. 25. Investigatoriulu are dreptu se jóre pe martori, candu fassiunea loru este esentiala. Altcum martorii de regula se jóra inaintea forului. Martorii in altu tractu, la recuistiunea investigatoriului se asculta, si jóra prin forulu competente, éra cei de alta confessiune prin judetiulu singulariu.

VI. Propunerea defensorului legiloru in calitate de fiscu.

§. 26. Actele de investigarea incheiata fiindu asternute, se predau fiscului ca se-si faca propunerea.

Propunerea fiscului póte fi:

1. Pentru intregirea investigării, aretandu apriatu impregiurările esentiale, ce sunt de a se mai cercetá si respective indeplini.

2. Pentru incetarea procesului disciplinariu, candu vin'a aretata nu e faptu de pedepsitu, séu candu vin'a nu se póte dovedí obiective, adeca dupa fapta, si subiective adeca dupa persóna.

3. Pentru strapunerea cauzei disciplinarie la forulu competente.

4. In casu, candu prin investigatiune s'a lemuritu, cà vin'a cuprinde in sine o crima, séu unu delictu comunu, pentru de a aretá faptululu la judecatori'a regésca competente.

Scaunulu protopopescu, séu consistoriulu eparchialu, aretandu fapt'a totdeodata recérca, cà se i se tramita decisiunea séu sentinti'a ajunsa la valóre de dreptu.

Acést'a se comunica fiscului, cà se propuna, cà óre investigarea disciplinaria mai póte avé locu?

5. Pentru punerea sub acusa a acusatului, candu faptululu e doveditu, si trebue pedepsitu.

In casulu acést'a fisculu numesce martorii, cari sunt de a se chiamá si la judecata, si încátu e neaperatu de lipsa, si din martorii, cari au depusu juramentulu.

VII. Decisiunea.

§. 27. La scaunulu protopresbiteralu, protopresbiterulu in contielegere cu fisculu aduce decisiune asupr'a propunerii, si încátu nu se potu intielege, propunerea se asterne scaunulu protopresbiteralu, cà acést'a sa decida.

La consistoriulu eparchialu, acést'a decide asupr'a propunerii fiscului.

§. 28. Decisiunea, in carea se cuprinde intrég'a propunere a fiscului, in tóte casurile se impartasiesce acusatului, carele in casulu de sub 5, din §-ulu 26. are dreptu cà dela immanuare in 14 zile se-si deie recursulu in contr'a decisiunii.

Din scopulu aperiarii acusatulu, séu aperiatoriulu seu, acum'a are dreptu cà se cetésca actele de investigare, si se-si decopieze, ce-si afla de lipsa.

§. 29. Fisculu aflandu cà prin decisiune s'a vatematu legea, asemenea are dreptu de recursu.

VIII. Pertractarea si judecat'a.

§. 30. Déca din siedul'a de immanuare si din protocolu se vede, cà la timpu nu s'a datu recursu séu decisiunea apelata a ajunsu la valóre de dreptu, atunci protopresbiterulu, directorulu colegiului profesoralu, si respective consistoriulu pune di de pertractarea si dejudecarea cauzei disciplinariae.

§. 31. In acést'a decisiune se numesce, si se citéza acusatulu, martorii, cari se afla neincungiuatulu de lipsa, si fisculu, dupa impregiurări si acusatului privatu.

Acusatulu are dreptu, cà afara de martorii sei ascultati si citati, se-si aduca si alti martori, — si încátu ar sci, ca fara citare nu vréu a se infatisiá, dà cerere la protopresbiteru, cà acést'a se-i citeze.

§. 32. Consistoriulu eparchialu, ca foru de antai'a instantia inca tiene pertractare.

Candu inse partile si marturile locuescu prea indepartate, si spelele procesuale ar fi prea mari, séu candu sunt alte pedece, atunci consistoriulu are dreptu, cà pe langa instructiune precisa se imputerésca pe protopresbiterulu, séu scaunulu protopresbiteralu respectivu, cà se confronteze si se jóre pe cei anumiti.

Si pe langa acést'a procedere, consistoriulu eparchialu, in casu de lipsa póte citá pe acusatulu si acusatului privatu si inaintea sa.

§. 33. Presedintele naturalu alu forului fiindu impedecatu, are dreptu cà se substitue de presedinte pre celu mai betranu din asesorii scaunulu protopresbiteralu, si respective din ai consistoriului,

§. 34. La forurile de antai'a instantia, siedinti'a e publica.

Presedintele da atatea bilete de intrare, câte corespundu marimii localitáti.

Fiindu obiectulu pertractării de o natura gingasia, presedintele are dreptu se eschida publicitatea.

In casu de publicitate, presedintele are dreptu, cà pe turburatoriulu de pace, se-lu indrumeze de a esí din localitate.

§. 35. La pertractare fisculu si-spune propunerea pe scurtu, — si apoi se asculta acusatulu, acusatului si martorii, si se facu confruntările de lipsa.

In câtu unii din martori, inca nu au fostu jurati, — la propunerea fiscului si observarile acusatului séu apertoriului se jóra martorii, si se facu confruntarile de lipsa.

In câtu unii din martori, inca nu au fostu jurati, — la propunerea fiscului si observarile acusatului séu apertoriului, forulu decide jurarea martoriloru de lipsa pentru lemurirea adevèrului.

Déca cum-va natur'a vinei s'a schimbatu dela propunerea fiscului, acest'a are dreptu se faca propunere nóua, séu se dechiare, cà sustiene pe aceea de mai nainte, — si atunci urméza apertarea acusatului. —

§. 36. Deliberarea si aducerea sentintiei séu decisiunii se face in absentia pãrtiloru, a fiscului, si a publicului.

Sentinti'a se publica in foru prin presiedinte standu in fati'a pãrtiloru si a publicului.

§. 37. Presiedintele intréba pe acusatú cà indestulatu e cu sentinti'a, si in casulu indestulãrii, sentinti'a a ajunsu la valóre de dreptu. Voindu acusatulu séu fiseulu se apeleze, are dreptu se insinueze apelatiunea numai decãtu, si motivele apelatiunii le póte dá si in scrisu pana in 14 zile, càci altcum se respingú.

§. 38. In introducerea sentintiei, se spune numele si conumele acusatului, si vin'a, pentru carea a statu sub acusa.

In insasi sentintia se spune numele si cognumele, ocupatiunea si locuinti'a acusatului, vin'a pentru carea si pedéps'a, cu carea s'a judecatu, — urmarile ei, spele de procesu, in cari s'a convincatu si terminulu, pana la care au sè se implinésca acele judecate. —

In motive se constata faptulú si se aducu dovedile objective si subjective, — imprejurarile ingreunátóre si usuratóre, apoi se citéza canónele séu ordinatiunile vatemate. Léra cu pretensiuni de desdaunare se indruma pãrtile la forulu civilu. —

Déca acusatulu citatu inaintea foruriloru nu se infatisiéza, si actele suntú depline, se aduce sentintia si fara de elu.

Tóta pertractarea si judecat'a se introduce in protocolu siedintiei.

IX. Apelatiunea.

§. 39. In contr'a sentintiei se iérta apelatiunea numai la forulu alu II-lea, si se da la forulu, carele a adusu judecat'a.

§. 40. In apelatiune se potú aduce motive nu numai in meritulu causei, ci si in contr'a formelorú in câtu investigatiunea si judecat'a nu s'au facutu dupa normele acestei procedurè.

§. 41. Apelatiunea se da intr'unu esemplariu, ce se substerne forului apelativu si intr'unu rubru, cu care se insciétiéza acusatulu despre primirea si substernerea ei.

Apelatiunea data dupa 14 zile se respinge din oficiu.

§. 42. Apelatiunea primita numai decãtu se substerne cu relatiune forului apelativu.

Acest'a judecandu numai din acte, are dreptu dupa starea adevèrului, de a intarí, stramutá séu nimici sentinti'a prima, — in casulu din urma ordinandu cele de lipsa, si aducerea unei nóue sentintie.

§. 43. Sentinti'a a dóu'a cu tóte actele se retrimite forului primu, carele e detoriu cá in scrisu se o publice acusatului si fiscului, si dupa impregiurãri, si acusatoriului privatu.

§. 44. Nimicindu-se sentinti'a, si dupa intregire aducendu-se sentintia nóua, acést'a dupa impregiurãri se publica séu la pertractare, séu se da in scrisu acusatului si fiscului, cari au dreptu se apeleze de nou.

X. Esecutiunea.

§. 45. Ajungendu sentinti'a la valóre de dreptu, fisculu si dupa impregiurãri, acusatoriulu privatu are dreptu se céra esecutiune la forulu, carele a adusu antãi'a sentintia.

§. 46. Rugarea de esecutiune se da in esemplariile de lipsa, cà câte unulu se capete fisculu séu acusatoriulu privatu, acusatulu, si esmisulu forului. La esemplariulu esmisulu trebuie sè se alature sentinti'a in copia.

§. 47. Forulu ordinéza esecutiunea in intielesulu sentintiei cu valóre de dreptu, si cu efeptuirea ei, insarcinéza pe unulu, carele o póte impliní mai cu usiurintia.

In casu, candu forulu nu va puté efeptuí esecutiunea, recéca ajutoriulu judecatoriei civile.

§. 48. Déca esecutiunea nu s'a ordinaru dupa intielesulu adevèratu alu sentintiei, vatematulu are dreptu, cà dela immanuarea decisiunii de esecutiune in 14 zile se deie recursu in contr'a punctelor reu esecutate, dar fara cà sè se impedece implinirea esecutiunii ordinate.

§. 49. Finindu-se procesu disciplinariu prin esecutiune, forurile de prim'a instantia, au detoriuti'a, cà se deschida unu registru, si in acest'a se introduca:

Numele si conumele judecatului, ocupatiunea si locuinti'a lui, datulu si numerulu sentintiei valide, si pedéps'a esecutata. Protopresbiterulu la capetulu anului asterne in duplicatu acestu registru consistoriulu eparchialu pentru evidintia. —

XI. Rennoirea procesului.

§. 50. Judecatulu are dreptu de a cere rennoirea procesului disciplinariu:

- dupa esecutarea sentintiei pana intr'unu anu.
- déca a aflatu dovede nouè pentru nevinovati'a s'a.

§. 51. Rennoirea se cere la forulu, carele a ordinaru investigatiunea, — si se concede séu respinge la propunerea motivata a fiscului.

§. 51. In casulu rennoirii, pe bas'a cererii cu dovede nouè, se ordinaru investigatiune nóua, si se procede dupa normele acestei procedurè. Rennoitoriulu anticipéza spelele de investigare.

§. 53. Aflandu-se rennoitoriulu, nevinovatu se privesce curatitu de vina, si încãtu e inca cu putintia, se restituè in starea de mai nainte de procesu, séu in asemenea stare.

§. 54. Acést'a procedurà provisoria vá intrá in viétia la 1 Aprile 1879. *)

Elaboratu de comisiunea congresului din 1878, pe bas'a proiectului facutu de Dr. At. Marienescu.

Diverse.

* **Indreptare.** In regulamentul pentru parochii, publicatu in numerulu precedentè se facu urmatórele indreptãri: alinea ultima din §. 10. „Actele relative la alegere se inaintéza tóte in terminu celu multu de 20 zile la scaunulu propopresbiteralu „etc“ se lasa afara, fiindu acést'a inlocuita prin alinea precedentã. La finea regulamentului se adaogé unu paragrafu nou, §. 29 care suna: „Acestu regulamentu intra in vigóre in modu provisoriu dela 1 Ianuaru 1879.“

+ **O furtuna** Luni'a trecuta la orele patru si câteva minute au fost o furtuna fórte insemnata in Budapest'a. Ventulu a fost atãtu de puternicu, in câtu a luatú coperisiele de pe mai multe case, si mai multi ómeni au fost trantiti la pamentu si periclitati. Dupa ventu a urmatu o plóia, carea a tienutu pana deminétia.

× **Societatea de lecturà** a eleviloru institutului pedagogico teologicu din Aradu s'a constituitu in anulu acést'a in siedinti'a din 8 Octobre in urmatoriulu modu: s'a alesu vicepresiedinte *Filipu Leuca*; notariu alu corespondentieloru *Josifu Toma*; controloru *Constantinu Rosa*; bibliotecariu *Joan Cure*, teologi de cursulu III; notariu ai siedintieloru *Aureliu Varga*, teologu de cursulu II si

*) Acést'a procedurà inca nu este primita de congresu. *Red.*

Gavrielu Selageanu, teologu de cursu I; casariu *Joan Groza* teologu de curs. II; vicebibliotecariu *Emilianu Popoviciu*, pedagogu de curs. III.

— **MM. LL. Regale**, Domnulu si Dómn'a, au binevoitu se invite Marti'a trecuta la o mésa la Cotroceni pe toti ranitii ce se aflau in capitala. In timpulu ospátiului **MM. LL.** s'au intretienutu cu fiecare soldatu in parte, ascultandu cu interesu episoadele si circumstantiele, in cari au cádiutu soldatii pe câmpulu de lupta. Cu acea ocazia M. S. Domnulu a binevoitu a mai impartii decoratiuni soldatiloru, cari nu primise. Ranitii au plecatu incantati si cu o suvenire frumoáa din acea séra. — Aflámu ca secretarulu generalu alu ministerulu de finantie ar. fi plecatu la Tulcia, ca se culéga notitie asupra naturii impositeloru din Dobrogi'a. — Luni'a trecuta, 9. Octombre la órele 8 sér'a, M. S. R. Domnitorulu, a presidatu sedinti'a consiliului superioru alu armatei, care s'a tienutu in localulu „Cercului oficeriloru.“ — M. S. R. Domnitorulu a adresatu dlui primariu alu capitalei urmátorea scrisóre: „Domnule primariu, Primirea frumoáa ce Bucurescii au facutu armatei, a fostu demna de capital'a Romaniei, demna de cei ce serbatoréu, demna de cei serbatoriti! Tóte treptele populatiunei bucurescene s'au intrecutu, spre a bine-primi pe acei ce au realtiatu atátu de susu numele si drapelulu Romaniei. Este o detoria santa pentru mine, de a te ruga pe d'a in deosebi, se fiti pelanga bucuresceni organulu recunoscintiei Armatei, organulu recunoscintiei Mele si a Dómniei, pentru simtiementele de devotamentu, ce cu acést'a ocaziune, Mi-a esprimatu mie si prea iubitei Mele sotii. Diu'a de 8 Octomvre va fi de acum o diua nestérsa in analele Romaniei, vá remanea nestérsa in analele Romaniei, v'a remanea nestérsa in inimá Mea. Alu d-tale afectionatu. *Carolu.*“

Receptiunea ministriloru stráini in Romani'a. — Cere-monialulu, cu care se primescu in audienti'a domnéscá ministrii plenipotentiaru si ministrii residentu ai suveraniloru stráini acreditati pe langa A. S. Regala Domnulu se stabilescé precum urmédia: La sosire, tramisulu stráinu informéza despre venirea sa pe ministrulu afaceriloru stráine, fie printr'unu secretariu alu legalitátiiei, fie prin scrisóre, si i cere diu'a si ór'a spre a-lu visitá si a-i da copia de pe scrisorile sale de creantia. Ministrulu afaceriloru stráine ia ordinele A. S. R. pentru primirea solemná la Palatu. Diu'a audientiiei fiindu ficsata de A. S. R. maresialulu curtiei previne de acést'a pe ministrulu afaceriloru stráine, care, la rendulu séu, informa pe tramisulu puterei streine. In diu'a hotarata pentru audientiia, unu adjutantu domnescu merge la ospelulu legatiunei cu dóua trasuri ale curtei, din cari cea destinata ministrului streinu va fi de mare gala, si-lu conduce la Palatu. Adjutantulu invita pe capulu de misie a se urcá in prim'a trasura, punendu-se la steng'a sa. Ceialalti membri ai legatiunei iau locu in a dóua trasura. La Palatu gard'a ia armele, si tobele suna. Ministrulu stráinu este primitu in josulu scarei de onóre de doi oficeri de ordonantia, si in capulu scarei de doi adjutanti domnesci, cari 'lu introducú împreuna cu suit'a sa in salonulu de receptiune, unde se afla ministrulu afaceriloru streine, maresialulu curtiei si cas'a militara a A. S. R. Maresalulu curtiei anuntia A. S. R. Domnului pe tramisulu stráinu, pe numele si titlurile sale, dupa care apoi ministrulu stráinu este invitatu a trece in apartamentul, in care se afla A. S. R. fiindu facia ministrulu de externe. Tramisulu stráinu pronuncia câte-va cuvinte, si depune scrisorile sale de creantia in manele Domnului, care apoi le remite ministrulu afaceriloru streine. A. S. R. Domnului insotitu de ministrulu stráinu si de ministrulu de externe, trece in urma in salonulu, unde se afla maresialulu curtiei, personalulu legatiunei si cas'a militara domnéscá. Aci, tramisulu stráinu, presenta A. S. R. personalulu missiei. Candu A. S. R. concediéza pe ministrulu streinu, acést'a este reconducu cu acelasi ceremonialu, care a presidatu la sosirea sa. In timpulu audientiiei, ministrulu afaceriloru streine se tiene la stenga Domnului.

Dupa terminarea receptiei la A. S. R. Domnulu, Trámisulu stráinu este condusu in apartamentele A. S. R. Dómniei de maresialulu curtiei, care 'lu va presentá A. S. R. fiindu incungiurata de curtea Sa. Pentru audientiile oficiale ce au de scopu remiterea de decoratii stráine A. S. R. Domnului de catra tramisii stráini, acést'i'a suntu primiti iu acelasi modu, cu deosebire nnumai cá reprezentantulu stráinu este introdusu, in asemenea ocazii, impreuna cu personalulu legatiunei inaintea A. S. R. Domnului, facia fiindu ministrulu afaceriloru stráine si cas'a civila si militara domnéscá. „Resb.“

— **Sinuciderea comitelui Carlu Bismarck.** Diarele italiene aducu scirea despre sinuciderea comitelui Bismarck-Bohlen, unu nepotu alu cancelarulu germanu. Éca amenuntele ce aflámu din acele diare: Nefericitulu, nascutu in 3 Iuliu 1832. era consiliaru de legatiune si capitanu de cavaleria. In urm'a unoru suferintie fisice, elu petrecea de cincí ani fiecare iérna in Veneti'a, unde ocupá unu apartamentu stralucitu in cas'a contesei Michielu. In anulu acést'a -elu veni la Venet'a mai bolnavu de cátu totudeuna. Câte-va dile inaintea catastrofei comitele Bismarck-Bohlen nu-si parasise locuint'a, si ordonase servitoriloru a nu lasá pe nimeni se intre. In sér'a de 15. Octomvre, elu se retrase la órele 10 in camer'a sa de culcare. A dóua di deminét'a servitoriulu voi se intre, batú la usia, dar nu primí nici unu respunsu. In fine deschise usi'a, si intrá. Atunci vedíu pe stapanulu seu in patu, scaldatu in sange si tienendu unu revolveru in mana. Servitoriulu chiemá ajutoriu; se tramise dupa unu medicu, care veni peste puicinu cu consululu germanu. Sinucisulu se servise mai antaiu cu unu briciu, cu care se rani la bratie si la picióre, si-facuse si doua taieturi la grumadiu. Inse tóte acestea nu fura de ajunsu spre a face dintr'ensulu unu cadavru; plinu de sange, elu se tirise dupa cumu aréta urmele in camer'a s'a de culcare, acolo a luat unu revolveru, si si-a trasu unu focu in templa. Cadavruulu nefericitulu va fi imbalsamatu si transportatu in Germania. —

+ **Discursulu primariului din Bucuresti la intrarea armatei suna:** „*Maria Ta!* — Tunurile turcesci dela Vidin, Ruseiuc si Turtucaia, facut'au pe brav'a armata romana se si paraséca caminulu, se incungiure Tronulu, si avendu in capu pe Marele ei Capitanu, se alerge la fruntarie pentru apararea mosiei stramosesci. Incercári grele, privatiuni de totu felulu, jertfe generóse si au formatu víeti'a ei departe de ai sei. Armat'a romana sub brav'a conducere a Mariei Tale Regale, a luptatu, si si-a versatu sangele cu atát'a barbatia, ca se asigure viitorulu si independenti'a patriei. Tíer'a dar póte fi mandra de óstea ei, care a reinviatu fal'a numelui romanescu, si de siguru i-va impleti cu dragu curun'uá neuitarei. Prin eroismulu armatei, imbarbatata de curagiulu si devotamentulu Marelui ei Capitanu. Romani'a a scapatu de navalirea pagan'a, si a ajutat pe unu poporu vecinu si amicu se-si scuture catenele sclaviei, spre a se încaldi la sórele libertatiei. Grivitia, Rahov'a si Smardanu, va spune mane in eternu trecatoriloru viteji'a poporului romanu, pe care nu 'lu cunóscéa destulu de bine nici streinii. Aceste localitati au arétatu lumei, ca bratiulu, care a purtatú sap'a, scie pe campulu de onóre, se pórté, cu aceiasi barbatia, si arm'a, sburandu séu la victoria, séu la mórté. Oastea si-a implinitu cu abnegatiune datori'a. Sangele fratiloru nostri remasi pe campulu de lupta, va fi o dovada neperitóre de purtarea Romanului in acestu cumplitu resboiu; si printr'o generósa hotaríre elu a facutu, ca nisce locuri, aprópe necunoscute, se dobandéscá unu renume in posteritate si se fie teatrulu gloriei nóstre. Dupa o lunga despartire, in care tíer'a a urmatu cu doru pe armata si Capitanulu ei; vitejii Romaniei, reintorcandu-se astadi in capitala, ii-salutamú cu recunoscintia, respectu si devotamentu. „Sa traiti Mari'a Vóstra regala. — Sa traiéscá Maria Sa Dómn'a — Sa traiéscá brav'a ostire Romana!“

+ **Inventatoriulu Edisonu.** Corespondintele din Nev-Jork alu diariului „le Siècle“ din Paris scrie urmatóarele: Nu v'amu vorbitu inca destulu despre minunatulu barbatu de geniu ce posedemu, *Edisonu*, alu càrui nume, necunoscutu ieri, se afla astadi pe budiele tuturoru in lumea intréga. Acest'a e inventatoriulu fonografului, alu penei electrice si alu unui aparatu telegraficu numitu *quadruplex*, cu care poti se trimiti, si se primesci patru mesagerii de odata. Dupa fonografu elu a descoperitu megafonulu si aerofonulu, care comunica in departare vocea si tóte sgomotele, marindu-le si facendu astu feliu se fie audite la cele mai departate distantie. „Credeti óre cà Edisonu s'a marginitu la atát'a? Elu s'a dusu in Muntii Stâncosi, cându s'a ivitu intu necimea de sóre dela 29 Juliu trecutu, si a descoperitu microtasimetrulu, care permite d'a inregistrá variatiunile cele mai infintemale ale temperaturéi aerului. Cu ocasiunea instaláarii drumurilor de feru aeriane la Nev-Jork, a inventatu fonautografulu, unu aparatu care mesóra si inregistreza sgomotulu produsu de sdruncinarea drumului de feru, si care va permite de a o studiá bine si de a o remedíá. Ce a mai facutu? Eaca cà acum Edisonu a descoperitu, dice elu, mediloculu de a imparti lumin'a electrica si de a o aplicá din punctu de vedere economicu la tóte aparatele de iluminare publica. Acést'a va fi peirea gazului, daca e adeveratu, dupa cum petinde Edisonu, cà o machina de 500 cai i-va fi de ajunsu spre a ilumíná orasiulu Nev-Jork, si cà póte imparti la dicee mii becuri o singura radia de lumina electrica. Dar' ast'a nu e inca nimicu: prin acést'a minunata inventiune intrebuintiarea chibriturilor ar' deveni de prisosu, si aburulu ar' puté fi inlocuitu pretutiudeni si intr'unu modu avantajiosu cu electricitatea. Éta ce dice Edisonu, care a facutu degiá ultim'a incercare cu machin'a s'a electro-magnetica, si care va face cunoscuta acést'a din urma inventiune a s'a indata ce 'si va fi luatú brevetulu. „Dar trebuie se ne asteptámu incà la unu ce nou. Afara de microtasimetrulu seu, Edisonu a inventatu acum de curendu unu termometru-oglanda, care inregistreza cele mai slabe variatiuni de temperatura ale corpului omenescu; unu voltrametru reflectatoru care face acelasi lucru pentru electricitate. A mai gásitu inca mediloculu de a prinde lumin'a sórelui pe chártia, pe nisce musiamale speciale, si de a o restituí nóptea in apartamente. In fine music'a i-va datorí in curendu unu diapasonu resunátoru, mai simplu si completu de câtu tóte cele-lalte. Tóte aceste inventiuni voru fi in curendu terminate intr'unu modu practicu si puse in circulatiune.“ „Rom.“

C o n c u r s e .

3-3.

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Drinova* prot. Fagetului, se escrie concursu cu terminulu pana la **26 Otombre 1878.**

Emolumintele sunt: 97. f. 60. cr. v. a. 10 meti de grâu; 20. meti de cucuruзу; pentru curatirea si incalzirea sóleii 8. f. v. a. scripturistici'a 5. f. diurne la conferintiele invetiatoresci 6. f. v. a.

Doritorii de ocupá postulu acest'a sunt avisati, cà recursele loru, instruate in sensulu stat. org. bis. se le substérna dlui protopopu *Atan. Ionaviciu* in Fagetu

Drinova 15 Septembre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru

Se publica concursu nou pentru ocuparea postulu invetiatorescu dela scól'a gr. or. conf: de nou infiintienda in comun'a *Sambateni* inspectoratulu Aradului cu terminulu pre **12. Novembre a. c.**

Emolumintele sunt: 200 fl. v. a. in bani gata, 8 stangini de lemne, din cari are a-se incaldi si scól'a, cortelú liberu cu gradina si stótele usuate dela inmormentari; mai de parte comun'a bisericesca se deobliga, ca la segregarea pamenturilor care sta deja sub curgere va starú a dobandi si $\frac{1}{2}$ sess. pamentu estravilanu pe partea alegendului invetiatoriu. —

Recurintii au a-si adresá recursele loru instruite cu testimoniu despre absolvirea preparandiei, testimoniu de calificatiune si de moralitate, — cei cu clase gimnasiale seu reale voru fi preferiti, si a le adresá catra comitetulu parochialu din Sambateni, si a le trimite R. D. protosincelu *Josifu Goldisiu* in Aradu; mai departe au a-se presentá in vreo dumineca seu serbatóre in biserica din Sambateni spre a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu.

Sambateni 8 Octobre 1878.

Comitetulu parochialu.

Constantinu P. Aiudanu,

pres. com par.

Georgiu Popescu,

not. com.

Cu scirea si invoirea mea **Josifu Goldisiu** inspectoru de scóle.

3-3.

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Poganesciu* prot. gr. or. alu Fagetului se escrie concursu cu terminulu pana la **30 octombre 1878.**

Emolumintele sunt: 63 fl. v. a. 10 meti de grâu; 20 meti de cucuruзу, 50 punti sare; 100 punti elisa; 12 punti lumini; 8 orgii de lemne. 1. jugeru de pamentu, cuar-tiru liberu cu $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati recursele loru instruate in sensulu stat. org. bis. se le substérna pana la terminulu pusu, dlui prot. *Atanasiu Joanoviciu* in Fagetu.

Poganesciu in 16 Septembre 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu protopresbiteru.

LUDOVICU SCHRODT

pantofariu in Aradu,

Strad'a Forray, in cas'a lui Nádasdy,

visavi de berari'a Pözl,

se recomanda a primi comande pentru

pantofi de barbati, dame si copii.

Totu de odata atrage atentiunea p. t. publicului asupra marelui seu depositu de pantofi. Primesee comande din giuru, si le esecuta cu cea mai mare promptitudine.

1-3.